

Марія КРАСУЛЯ
студентка факультету банківського бізнесу
Тернопільський національний економічний університет
Людмила СЛУПСЬКА
студентка факультету банківського бізнесу
Тернопільський національний економічний університет
Науковий керівник:
к.е.н., доцент Сенів Б.Г.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛЬНОСТІ В БАНКІВСЬКІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ

У зв'язку з негативними наслідками світової фінансової кризи, Україна останніми роками зіштовхнулася із важливою проблемою щодо подальшої стратегії розвитку банківської системи та вибору методів для забезпечення її стабільності. В зв'язку з хвилею кризових явищ, що охопила світову економіку, виникає потреба в поглибленні існуючих економічних досліджень щодо забезпечення стабільності банківської системи, а також застосуванні їх на практиці.

Фінансова стабільність банку, відображує фінансовий стан банківської установи в наявному середовищі. Тому стабільність банківської системи - це здатність протистояти перешкодам у її функціонуванні для того, щоб вона могла здійснювати роль фінансового посередника в економіці. Саме банківська стабільність є підґрунтям для прийняття доцільних рішень у сфері капіталовкладень і сприяє ефективній діяльності господарських суб'єктів. Оскільки стабільність банківської системи характеризує стійкість економічного середовища, яке охоплює банк, то досягнути цієї якісної характеристики неможливо без забезпечення стійкості деяких банків.

На фінансову стабільність банківських установ діє сукупність різних чинників, місце і роль яких не варто недооцінювати. Всі чинники, які впливають на фінансову діяльність банку, потрібно глибоко аналізувати і виявляти їх нові тенденції. Тільки банки, котрі зможуть вчасно виявити загрози, щоб до них підготуватись, і своєчасно використають сприятливі умови середовища, зможуть раціонально функціонувати і забезпечувати собі високий рівень фінансової стабільності в цілому.

Головними факторами, що впливають на фінансову стабільність банку є:

- загальноекономічний стан країни (визначається інвестиційним кліматом в державі, масштабами тіньової економіки, станом реального сектору економіки, структурою економіки, рівнем оновлення виробничих потужностей підприємств тощо);
- стан фінансового ринку країни (визначається попитом на гроші і пропозицією грошової маси, грошовою емісією та напрямком грошово-кредитної політики НБУ, рівнем доходу ринку цінних паперів та його обсягами, темпами інфляції та інфляційними очікуваннями, обмінним курсом національної валюти);
- соціально-політична ситуація в державі (визначається ступенем соціальної стабільності в суспільстві, фінансово-економічною і соціальною політикою, політичною орієнтацією уряду, а також впливом опозиції);
- внутрішня стабільність банку (включає в себе якість активів, прибутковість банку, достатність капіталу банку, якості ліквідності, професіоналізм керівництва та його моральні, а також систему управління ризиками, внутрішній контроль та систему стратегічного і тактичного планування) [1].

Вагомим фактором забезпечення стабільної діяльності банківської системи та розвитку обслуговування клієнтів є збільшення капіталізації банків, тому що саме достатній розмір власного капіталу комерційного банку зможе забезпечити економічну самостійність і фінансову стабільність банківської установи, його активне та прибуткове функціонування на ринку фінансових послуг.

Проблема забезпечення фінансової стійкості банківських установ набула важливої уваги під час фінансової кризи, що стала особливим випробуванням на стійкість для банківського сектору. Фінансова криза спричинила значний вплив на розвиток банківської системи України. Виходячи з цього, склалась ситуація, в якій виникає необхідність економічних досліджень в сфері забезпечення банками їх фінансової стабільності, а також підтримки її відповідної величини в несприятливих умовах

В теперішніх умовах, забезпечення фінансової стабільності банківських установ базується на таких принципах: фінансова стабільність комерційного банку значить збільшення головних позитивних параметрів його функціонування (активів, капіталу, платоспроможності, ліквідності, рентабельності і т.д.) та зменшення негативних параметрів (неякісних та неробочих активів, незбалансованості кредитного та депозитного портфелів ризиковості тощо), при чому, цей процес має бути неперервним і динамічним та передбачає неодмінне регулювання з боку правління банку з врахуванням реального стану економіки; фінансова стабільність банку залежить від зовнішніх і внутрішніх чинників і досягається тільки за умов своєчасної й об'єктивної оцінки ступеня їх ролі на діяльність комерційного банку задля уникнення прийняття неадекватних та неправильних управлінських рішень та запобігання погіршення фінансового стану банку; забезпечення фінансової стабільності банків, подальша діяльність банківської системи, перехід від екстенсивної до інтенсивної фази його розвитку неможливе без активізації зв'язків виробничого та банківського секторів економіки [3].

Важливими заходами щодо забезпечення фінансово стабільного розвитку банківської системи України є:

- усунення негативних тенденцій у реальному секторі економіки, що сприятиме покращенню платоспроможності наявних потенційних клієнтів банків;
- переорієнтацію грошово-кредитної політики Національного банку України на модель стимулювання економічного зростання;
- розроблення і вдосконалення методології аналізу стабільності банківських установ на макроекономічному рівні, тобто розвиток банківського регулювання та нагляду на макрорівні (загальнонаціональному та міжнародному);
- вдосконалення аналізу і оцінки взаємного впливу мікро- та макрочинників на діяльність банків задля підтримання стабільного зростання та розвитку кожного банку, банківської та фінансової систем та економіки країни в цілому[3].

Отже, на сучасному етапі розвитку вітчизняної економіки, серед проблем, пов'язаних із втручанням фінансової кризи в діяльність банків, доволі важливим є забезпечення фінансової стабільності банківської системи. Визначення і систематизація впливу зовнішніх та внутрішніх факторів на фінансову стабільність банків дасть можливість розкрити кількісну залежність від факторів, що утворюють фінансову стабільність; виявити проблемні місця діяльності банку; своєчасно приймати рішення стосовно щодо напрямів поліпшення фінансової стійкості банків. Головними завданнями розвитку банківської системи України на найближчу перспективу є забезпечення фінансової стійкості та стабільності, збільшення якості та

ефективності функціонування комерційних банків, поліпшення управління банківською ліквідністю, підвищення ступеня довіри до банківської системи.

Список літератури:

1. Белінська Я. В. Механізм забезпечення фінансової стабільності: структура, інструменти, напрями розвитку / Я. В. Белінська, В. П. Биховченко // Стратегічні пріоритети. – 2012. – № 1 (22). – С. 72–84.
2. Гаркуша Ю., Коваленко В. Теоретичні та методичні підходи до оцінювання фінансової стабільності банківської системи / Гаркуша Ю., Коваленко В. // Вісник НБУ. – 2013. – №9 (вересень). – С. 126–131.
3. Клюско Л.А. Фінансова стабільність банків та її визначальні характеристики / Л.А. Клюско // Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України. – 2009. – №1. – С. 142-149.

Оксана ЛЕСЬКІВ

*студентка факультету банківського бізнесу
Тернопільський національний економічний університет*

Науковий керівник:

к.е.н., доцент Галицьська Ю.М.

ВАЛЮТНО-КРЕДИТНИЙ КОЛАПС ЯК ОДИН ІЗ ЧИННИКІВ РОЗГОРТАННЯ КРИЗИ БАНКІВСЬКОГО СЕКТОРУ

В останні роки вітчизняна економіка перебувала та власне й продовжує перебувати під впливом значної кількості стресових факторів і фінансово-політичних потрясінь. Важке економічне становище на сьогодні поглиблюється як через продовження воєнних дій, так і внаслідок неефективної роботи провідних органів у сфері здійснення фіскально-бюджетної та грошово-кредитної політики. Відсутність правильного механізму реалізації банківського нагляду та методики регулювання діяльності вітчизняних банківських установ породили масу проблем, пов'язаних із відсутністю реальних даних щодо якості активів та пасивів українських банків, подальшим нарощуванням обсягів заборгованості за кредитними операціями, погіршенням стану плато- та кредитоспроможності клієнтів, скороченням кількості позик для українських підприємств та малого бізнесу внаслідок нестабільності економічної ситуації та багаторазового знецінення національної валюти, а також відсутність єдиних стандартів щодо реструктуризації кредитів, особливо в іноземній валюті.

Не останню роль зараз відіграє неконтрольованість та непрозорість операцій НБУ із рефінансування банківських установ, оскільки значні коливання на валютному ринку та постійні зміни курсу гривні ведуть до того, що банки більш охоче вдаються до валютних спекуляцій аніж до ліквідації проблемної заборгованості та видачі нових кредитів для реального сектору за рахунок отриманих від регулятора коштів. Водночас бачимо, що за останній рік спостерігається постійне здорожчання кредитних ресурсів, і, незважаючи на всі стимулюючі заходи, значну частку у кредитних портфелях вітчизняних банків займає саме проблемна заборгованість. З одного боку, банківські установи навчені негативним досвідом кризи 2008-2009 рр., намагаються мінімізувати ризики і не бажають кредитувати не тільки малий та середній бізнес, але й великі промислові підприємства, за якими власне числяться доволі значні суми боргів за позиками. Однак, з іншої сторони, постає питання, чи якісною, на той час, була оцінка платоспроможності даних позичальників та перевірка цільової спрямованості позики, під яку заставу видавалися кредити,